

ALEXANDERPLATZ

Apa, mi az a robbanás? Tudtam, hogy nem volna szabad megszólalnom, kérdeznem meg pláne nem, ők nem érnek rá erre, ilyen hülyeségekre. Mégis meg kellett kockáztatnom, untam már a fákat, a mozdulatlan eget, mégis meg kellett kockáztatnom, pedig mindig megszámlolom, hány piros hajt el mellettünk. Most a harminckilencedik óta egy sem. Apa, mi az a robbanás, ismétlem, a szüleim egyszerre sóhajtanak fel, mindig ezt csinálják, ha eszükbe jut, hogy van egy gyerekük is. Szeretem ezt a sóhajtást, néha gyakorolom, nem árt előre felkészülni az életre. Majd megtanítom Julcsinak is, nehéz lesz, az biztos, nem mindegy, milyen hosszú, figyelni kell erre nagyon, nekem hónapokba telt, mire tökéletesen elsajátítottam. Persze nem ingyen, ki csinál bármit is ingyen a mai világban, ez anyám szava járása, tartanom kell hozzá magamat. Majd megkérem Julcsit, hogy húzza fel a szoknyáját, de nem úgy, mint a múltkor, nem harisnyával. Mi az a, kezdtem újra, de apám végre a szavamba vágott, magyarázott valamit az energia felszabadulásáról meg a levegő melegezéséről, nem értettem pontosan, de örültem, hogy végre szólnak hozzám, így csak bólogattam, tudálékosan, ahogy a felnőttek szoktak, ha nem akartak butának látszani. Ezt még gyakorolni se kellett, jött magától. És mi az a robbantás, anya? Aludjál most már, soká lesz, míg odaérünk. Aludjál, vagy kiteszünk az út szélére. Nem gondolták komolyan ezt soha, ebben biztos voltam, mégis megszeppenve hunytam le a szemem, hadd lássák, milyen engedelmes gyerekük van. Alszol már?, fordult hátra valamivel később anyám. Alszol?, akkor jó.

*

Ne rosszalkodj, különben nem viszünk majd haza, mondta anyám, és ki ne menj egyedül görkorcsolyázni, mert ha eltöröd a lábad, még jól meg is verlek. Nem megyek, anya, dehogyan megyek, soha nem is mennék. Jól van akkor, egy szót ne halljak rólad, folytatta, bár azt nem tudom, milyen szóra gondolt, melyik az az egy, amitől óvakodnom kellene. Vigyázz nagyanyádra, apám csak ennyit szólt, de elég is volt, mert így egészen másként álltak a dolgok. Mintha céllal jöttem volna ide, nem azért, hogy nélkülem mehessenek a berlini konferenciára. Azt mondták, engem is elvisznek majd

egyszer, megnézzük a Brandenburgi kaput, az Alexanderplatzot, meg hát azt a nagy, hosszú falat is, amit a tévében annyit mutogatnak. Átmászhatok-e rajta?, ez volt az első kérdésem, erre tisztán emlékszem, és jött azonnal a „ne beszélj hülyeségeket, gyerekem”. Akkor én inkább a filmfesztiválra mennék, mondtam, de erre már egyikőjük se válaszolt, mintha csalódást okoznék azzal, hogy inkább ismeretlen történeteket néznék vetítővászonon, mint a nagy Európa-albumomban bármikor kikereshető emlékhelyeket. Nem integethettem nekik, mert nagymama kijött a verandára, előtte meg tilos érzelgősködni, kineveti az ilyen természetes gesztusokat, különben se álljon ferdén a szám, örüljek az egy hét szabadságomnak. Bárcsak tudnám, mi az, akkor akár örülhetnék is neki.

*

Szerencsére pár nap múlva magamtól is rájöttem, hogy a lekváros kenyér például a szabadság egyik formája. A barack is, de főleg a szilvalekvár. Jó vastagon megkenve, vaj nélkül lehetőleg. Már korán megfigyeltem, hogy a lekváros kenyerezésnek több előnye is van minden más tevékenységgel szemben. Az egyik például az, hogy az emberek mindig esznek, ha komoly dolgokról beszélnek, a másik, hogyha lekváros marad az arcunk, akkor a komoly dolgokat is el lehet viccelni. Mint mikor megkérdeztem a nagymamától, hogy mit jelent az, ha valaki elcsináltatja a gyerekeit. Mi lenne?, honnan veszel ilyen hülyeséget, ennyi volt a válasz. Hát elcsináltatni, tudod, azt mondtad ebéd után a nagypapának, hogy elcsinálták a Szép Zsuzsi gyerekeit, és most tönkre van téve. Kis szaros, minek hallgatózol? Engem is el akartok csinálni?, kérdeztem. Azt kellett volna még idejében, szaladt ki a száján, de rögtön magához rántott, én meg alig tudtam eltartani a fejem, hogy ne érjek hozzá az állárol lecsüngő fekete szőrszálhoz. Mi a baj?, nagymama. Semmi, kenek még egyet, maszatmarci. Tessék: egy, kettő.

*

Le kellett szedni a borsót, kifejteni, jól átmosni, a kukacosat a tyúkoknak adni, nekik jó az is. De miért jó az is, nagymama, ha egyszer kukacos. Attól meg lehet azt enni. Akkor mi mért nem esszük meg, nagymama. Nem és kész, gyorsabban járjon a kezed, mert itt ülünk holnap este is. Halálosan untam a borsófejtést, a válogatást, és azt, hogy nekem kellett hátravinni a vödört, aztán meg szaladni a kakas elől, nehogy megcsípjén. Az utolsó két

körben már hagytam magam lefutni, hátha történik valami, de a kakasnak is elege lett, talán rájött, hogy nem jelentek veszélyt a csirkéire, így, galuska nélkül nem igazán érdekelnek. Legalább délelőtt elmehettem volna nagyapával széthordani a tejet, rajongva szerettem azt a szürke, puttonyos kiskocsit, a hangszóróját, a gyerekes zenéjét. Azt, hogy az én nagypapám a tejesember, aki elé már jó előre kiállnak az asszonyok az utcára, alig győzzük megtölteni a kannákat, mind jön, egytől egyig minden házból valaki. De már hónapok óta, talán egy éve is van, hogy nem mehettem vele, pedig ezt vártam legjobban minden látogatáskor, a tejosztást, de nagymama nem engedte, vele kell maradnom, minek hátráltatnám a munkát, különben is hogy néz már ki, hogy egy ilyen nagy gyerek egyfolytában a nagyapja nyomában kódorog. Azóta a nagymama nem is hívja Imrusnak nagypapát, pedig régen mindig úgy mondta neki, Imrus, megvarrtam a nadrágod, Imrus, kész az ebéd, Imrus, ne maradj olyan sokáig, Imruska, minek mész a kocsmába, mikor itt a jó pálinka a kamrában, nem szólok én egy szót se, igyad, ha jól esik, jaj, Imruska. Azóta csak Imre, Imre, már megint nem hoztad haza az összes pénzt, hová tetted a fizetésed, Imre, én mindent eltűrök, de annak egy forintot se, Imre, már megint tyúkszaros cipővel mentél végig az egész házon, ki fogja ezt utánad összetakarítani, hát nem cselédnek vettél a házhoz, Imre, te. Nem értettem a váltást, kérdezni meg nem mertem, hogyan lehet az Imruskából Imre, hogy is mertem volna, mikor a nagymama minden reggel elkezdett pakolni a kopott bőrtáskájába, aztán amikor már tisztességesen összegyűrte a ruháit, az egészet bevágta a nagyszerkénybe. Miért én menjek, károgtá ilyenkor, hát még csak az kéne, itthagyni ezt a házat, ezt, amiért a két kezemmel dolgoztam, menjen ő, vén kéjenc, még mit nem, én, itt, ezt a házat, soha. Nem tudtam, mi az a vén kéjenc, a vént még csak-csak megértettem, de a kéjenc, na, arról végképp fogalmam sem volt, csak abban voltam biztos, hogy van itt valami sumákság. Ezt a sumákságot is tőle tanultam, a nagyapától, te kis sumák, borzolta össze a hajam, ha sikerült valami édességet kicsempésznem a kamrából. Amikor először hallottam, hogy vén kéjenc, kiszaladtam elé, már akkor szaladtam, amikor még csak kétutcányira brummogott a tejeskocsi, hogy miután a karjaiba vesz, azt mondhassam neki, nagyapa, te kis sumák. Nevetett, ugyan miért szolgált ő rá erre, én meg rögtön rávágtam, hogy hát Imre vagy nagypapa, sumáknak kell legyél. Azonnal tudtam, hogy megint rosszat mondtam, kétségbeesetten simogatni kezdtem az arcát, dehogy vagy az, édes drága nagypapa, nem gondoltam én azt komolyan.

*

Amikor nagymama végre kiment a kamrába, elcsomagoltam egy darab kalácsot, szép fehérét. Vinni kellett a jézuskának, éhes lehetett már, három napja nem evett. Elmegyek, nagymama, kiáltottam, és azonnal be is csaptam magam mögött a szúnyoghálós ajtót, nehogy megállítson, s észrevegye a lopást. Ételt tilos volt kivinni a házból, mindig azt mondogatta, hogy akkor ér véget egy család története, ha már nem esznek együtt. Tudtam, hogy meg fog verni, de úgy gondoltam, egy kiéhezett jézus mégiscsak veszélyesebb, mint a fakanál, muszáj kockáztatni. Csörtettem a bozótoson át, mégiscsak ez volt a rövidebb útvonal, Julcsi meg már futott felém a másik oldalról, mindig csöndesen járt, hallani nem lehetett a közeledését, szavait pedig zsarnoki módon lehalkította, egészen összeért az orrunk, amikor beszélünk, olyan közel kellett hajolni hozzá. Azt hittem, már sose jössz, hallom a hátam mögül, késtél, megint késtél, te buta. Szó nélkül futottunk együtt, le a gát tövéhez. Hoztál lapátot?, kérdezte, akkor jó, legalább ezt nem felejtetted el. Kifulladásig érkeztem a kis földhalomhoz, mire sikerült rendbe szednem magam, Julcsi már a sír mellett térdelt, imádkozott, ezt bezzeg hangosan, hogy biztosan meghallja az úristen, mert ő nem jön ám közelebb. Ámen, mondd már te is, hogy ámen, nagyon jó, akkor most ássuk ki. Szerintem ezt nem így kell, magától fog kijönni, vettem ellen, Julcsi pedig alapos megfontolások után törökülésbe helyezkedett, és lehunyta a szemét, ezzel jelezve, hogy itt nincs helye több beszédnek. Aztán mégiscsak ő szólalt meg először, nem kéne neki énekelni?, kérdezte. Már miért kéne. Hát hogy kicsalogassuk. Jézust nem kell kicsalogatni, figyeld csak meg, mondtam neki. De már jönnie kellett volna, lehet, hogy nem tetszünk neki, pedig direkt átöltöztem az ünneplőszoknyámba, míg vártalak, anya megöl, ha sáros lesz. Csak legalább azt a kalácsot tegyük ki, lehet, hogy felébred, ha megérzi. Vállvonogatva kivettem a földre, nem igazán hittem abban, hogy egy kalács illatától valakinek kedve szottyán előrehozni a feltámadása idejét, de végül is, ki tudja, mikre nem képesek ezek a jézusok. Biztos ide temettük? Biztos, látod, itt van a pukli. Mégiscsak ki kéne ásni. Lehet, hogy csak szegénylős, várjunk még egy kicsit, próbáltam nyugtatgatni. Igyekezünk a déli mise kezdetére időzíteni a feltámadási ceremóniát, mégiscsak jóleshet az, ha harangszóval köszöntik az embert. Már csak pár perc lehetett hátra, szinte éreztem, hogy bennem kattognak a nagytemplom óramutatói. Julcsi megszorította a kezem, pedig soha nem ért hozzám szándékosan. Egész testét megfeszítve várakozott, még levegőt is alig mert venni, hátha megzavarja az öröklét eljövetelét. Aztán harangozni kezdtek, de a földhalom csak nem akart moccanni, még repedezni sem, pedig egy picit

hátrébb is húzódtunk, benne volt a pakliban, hogy piszkos dolog egy ilyen feltámadás. De nem történt semmi, amikor pedig a templom is elnémult, Julcsi egyetlen szó nélkül elkezdte kikaparni a sírhalmot. Próbáltam segíteni neki, elővettem a kislapátot, pedig mindketten tudtuk már, hogy mi van odalenn. Az átható bűzt szinte nem is éreztük, csak ástunk egyre mélyebbre, már kilátszott a mancsa, a szőrös füle, egyedül ki tudtam volna húzni azt a kóbor kiscicát, amit Julcsiék házában találtunk. Azt hittem, sose hagyjuk abba, átkaparjuk magunkat a gát túloldalára, de Julcsi egyszer csak felállt, leporolta a szoknyáját, megigazította a copfját, és elindult a bozotos felé. Lassan lépkedett, el se köszönt, csak ment felszegett állal, és én nem is próbáltam követni. Visszalapátoltam a földet, gondosan, jól elegyengetve, olyannyira figyeltem a pontos illeszkedésre, hogy öntudatlanul is eltemettem a friss kalácsot. Meg sem próbáltam letörölni a kezeimről a koszt, óvatosan lépkedve én is hazaindultam, de ez a kényszerű lassúság különösen fájt, rohanni kezdtem, amíg beértem a bokrok közé. Már messziről láttam, hogy nagymama a kapu előtt áll, kezében az az irtózatoss fakanál, el fog verni, most nincs kibúvó, de ahogy közeledtem, az arca egyre zavarodottabbá vált. Hol voltál, édes gyerkem?, kérdezte, de ekkor elöntött a sírás, csak hogy ne kelljen beszélnem. Megverték, ki bántott?, faggatott tovább, én még csak nemet se tudtam inteni, hadd higgye, hogy a Szabóék megint megkergettek, mégis milyen szavam lehetne, miként mondhatnám el, hogy nagymama, hiába imádkozol minden este, hiába beszél olyan szépeket a tévében a bácsi, a feltámadás nem létezik.

*

Menj, játszdódjál a Zolival, holnap úgyis mész haza, na, ne is lássalak vacsoráig! Nem akartam én menni sehova, de féltem, hogy el találjak csinálni, vagy ha azt már nem lehet, még rosszabb jön. Meg aztán mit is keresnék Zolinál, nem tud az semmit, hiába adja elő magát, járhat felőlem akár a nyolcadik osztályba is, ha egyszer azt se tudja, mit beszél. Pedig milyen szépen elmagyarázta nekünk, hogy mi az a halál, hogy kell azt elképzelni. Hogy mi az újjászületés, harmadnapra, percre pontosan. Lófaszjóska ez a Zoli, egy igazi nagy lófaszjóska, ezt mondaná rá nagypapa. Őt kellene elkaparni, jézusostul meg mindenestül, aztán lássuk, vajon kedve támad-e még kijönni erre a szép fényes világra. Dühösen rugdostam a köveket, mire észbe kaptam, már feltűntek az utca végén Szép Zsuzsiék hervadozó meggyfái. Ott ült kint Zsuzsi is, homlokáról csorgott a verejték, olyan festékes volt

könyékig, mintha a puszta kezével mázolta volna át a barna kerítést. Hová-hová, kis báránycám, szólt utánam, de úgy nevetett, mint aki még soha életében. Folyton ezt csinálta, viccet űzött mindenből, csak magának, más nem érthette, mi olyan fenemód mulatságos, de hát jó volt ezt a lányt örömben látni, ilyenkor el is csúnyult kissé, mégiscsak megnyugtató, hogy a szépségnek is vannak hibái. Kerülöm a Zolit, válaszoltam, ez az igazság. Még nagyobbat rikkantott, mint az előbb, attól féltem, fel talál borulni a nagy nevetésben. Gyere, te, gyere ide, kiáltotta, a kezembe nyomott egy ecsetet, van még itt mit lefesteni, kapsz valami rongyot is, ne félj, össze ne kenjük azt a csinos kis inget. Így ni, így jó lesz, nesze, itt a vödör, ebbe mártasad, de legyen rajta jó bőven, különben szart se ér. Felállt a nagy létrára, nem szólt többet, festette a terasz felső vázát, én meg csak arra tudtam gondolni, hogy biztos azért menekült olyan magasra, hogy egyedül lehessen az elcsinálásával, és csak azért nevet annyit, mert sírni már nem tud. Meg akartam fogni a kezét, hogy semmi baj, Zsuzsika, engem is el akarnak otthon csinálni, ha rossz vagyok, mégse haragszom rájuk sokáig. Ez persze nem lett volna igaz, az elcsinálás jobban fájhatott, mint a verés, de nem akartam, hogy azt higgye, ezek után nem fogja majd szeretni a kicsi. Csak tudnám, hol rejtegeti, beszélnek a fejével, hogy ez nem olyan dolog, amiért érdemes így kínozni szegény anyánkat. Min jár az eszed, okostojás, kurjantotta, mondjad el nekem is, hadd szórakozzam. Azt akartam válaszolni, hogy süssön neki jó vastag lekváros piskótát, olyan tekerceset, akkor biztosan kiengesztelődik, de hát azt se tudtam, hogy az a gyerek szereti-e a lekvárt, így meg aztán lehet, hogy csak még nagyobb lenne az elcsinálás. Nem hallasz, te kis lüke, vagy talán megnémultál? Most meg mit sírsz, hát mit mondtam, te kis szerencsétlen, hogy így eleredt a könnyed? Mi van, na!? A szemedbe ment a festék, vagy mi az isten! Szinte leugrott a létráról, a karjaiba kapott, simogatta a hajamat, a karomat, csókolgatott, ahol csak ért. Mi a baj, kis buta, mondjad, no, így nem tudok rajtad segíteni. Én meg nem tudtam mit tenni, azt se tudtam, mi lelt, csak nyöszörögni kezdtem, hogy jó anyuka ő, még idejében elcsinálta a gyerekét, engem nem sikerült, kicsúsztam az időből, nem lehet már elcsinálni, pedig a nagymama is akarja, mindig azt mondja, hogy jó korán meg kell nevelni a gyerekeket, különben elkanászodnak. És én nem akarok elkanászodni, én nem akarok olyan lenni, mint Zoli. Bárcsak elcsináltak volna, most ki tudja, mi lesz így belőlem. Egy pillanatig csak a csendes sírásomat lehetett hallani, aztán Szép Zsuzsi lassan eltolt magától. Menjél haza, késő van már, nem lesz semmi baj, el lettél te csinálva rendesen, nyugodjál meg. Tényleg, tényleg, menjél,

na, ne mondjam még egyszer, sok itthon a dolog. Megtöröltem a kezemet a festékes rongyba, arcot mostam a kerti kiskútnál, de amikor betettem magam mögött a ház kapuját, a Szép Zsuzsi ugyanúgy ült ott a félig lefestett teraszon, mintha karjaival még mindig ölelne valakit. Képtelenség haragudni egy ilyen anyukára, egy ilyenre, akit ennyire lehet szeretni, legyen akár milyen is az a gyerek, ez őt is meg fogja indítani, ebben biztos voltam. Igaz, arról fogalmam sem volt, ki lehet a Szép Zsuzsi gyereke, de már hónapok óta nem is jártam a nagymamánál, ki tudja, mi minden esett itt meg azóta. Ki tudja, hányat csináltak már el.

*

Görkorcsolyázni szerettem volna, így keltem fel reggel, hogy nekem ezt muszáj ma, most aztán tényleg, mert este jön értem anya és apa, nekik sosincs idejük arra, hogy a városban kísérgessenek. Nagymama mintha oda-cövekelt volna a tévé elé a nagy fonott karosszékekben, éppen elállta az ajtót, nem lehetett kislisszanni sem, bizonyára tudta, hogy mi jár a fejemben, reggel óta azzal nyaggattam, vigyen már ki, hadd menjek néhány kört. Nem, amíg meg nem főtt az ebéd, különben is, délelőttöként a kedvenc sorozatát ismétlik, este nagypától nem lehet nézni semmit, legfeljebb a focit, de hát azt meg ki nem szarja le magáról. Ha nagypa véletlenül elszunyókál, nagymama pedig óvatosan megpróbálja átváltani a csatornát, rögtön éktelelen ordítás támad, a kurva isten faszát, hogy már tévézni se lehet nyugodtan. Egyszer megkérdeztem, hogy az isten vajon nő-e, mert ha kurva, akkor feltétlenül nőnek kell lennie, ennyit már én is tudtam, és hogyha nő, akkor hogyan lehet neki fasza. Erre nagypa olyan röhögésben tört ki, hogy még a könnyei is kicsordultak, válaszolni se tudott, egyre csak csuklott, mind jobban és jobban. Vagy isten is olyan, mint a csigák?, folytattam a kérdezősködést, mert apa egyszer azt mondta, hogy nekik nincsen nemük. Ekkor már nagymama se tudta magát tartóztatni, pedig ő aztán még a mosolyt is ritkán engedi meg magának. Ha az volna, most elengedne görkorcsolyázni, és nem a sorozatát nézné. Arra gondoltam, hogy talán fel kéne robbantani a nagymamát, akkor kimehetnék játszani, és nem kéne többet engedélyt kérnem. Ki nem osonhattam észrevétlenül, így bevettem magam a nagyszobába, még tányért sem tettem a csokis süti alá, pedig tudtam, hogy ezért a sarokba állítanának. Miért pont a sarokba, ezt nem értettem, mondjuk, minden más hely éppolyan megfelelő az álldogálásra, mint egy sarok, nincs ebben semmi különös. Mindenesetre jó előre be is ültem a sarokba, lássák

csak, hogy tudom, mi, merre, hány méter, ahogy mondani szokták. A süteményen persze megolvadt a csoki, csorgott végig a karomon, de nem merem kiszaladni a konyharuháért. Nem is lett volna időm észrevétlenül megmosakodni, nagymama már kiáltott is, hogy csatoljam fel azt a gurulós fityfenét, ha az minden álmom, hogy szaladjon utánam a köves út mentén. Rohantam is az előszobába, nem törődtem már a ragadós csokoládéval, tudtam, hogy nem sok időm van, lassan elkezdődik a híradó, ha pedig nagymama meghall valami olyat, ami egy kicsit is érdeklí, akkor aztán úgy odacövekel a tévé elé, hogy elvontatni se lehet onnan. Mikor a balos korcsolyát csatoltam fel, már tudtam, hogy elkéstem. Nagymama felsikoltott, rögtön az első hírnél, én meg annyira megijedtem, hogy hátra is estem, mert azért sok mindent láttam én már, de hogy a nagymama sikongasson, az azért mégiscsak túlzás. Hallottam, ahogy rohan felém, én már görkorcsolyával a lábaimon álltam, ő pedig olyan szorosan magához rántott, hogy azt hittem, itt most mindketten hátraesünk, eltörik nyakunk-lábunk, anyám, meg ahogy mondta, még jól meg is ver mellé. Minek sírsz, nagymama?, kérdeztem, de nem válaszolt, épp ilyen volt tegnap a Szép Zsuzsinál, csak fordítva, meg neki jobb illata is volt, nem ez az állott kézkrém, meg hát én se voltam könnyéig csokoládés. Nagymama motyogott valamit, de olyan összefüggéstelenül, hogy nem tudtam, miként is kellene viselkednem, ezért az előszoba függönyén keresztül figyeltem a tévét, épp az Alexanderplatzot mutatták, ezt már bármikor felismertem volna az Európa-albumból, valami kavardás lehetett, az emberek összevissza rohángáltak, a rendőrök próbálták lezárni a környéket, de a szalagokat átszakították. A hátam mögött becsapódott az ajtó, fellélegeztem, a nagypapa biztos helyre teszi itt a dolgokat, megrázza nagymamát, hogy mi a fene baja van, beszéljen már értelmesen, de mielőtt bármi ilyesmi történhetett volna, a nagymama felkiáltott, hogy Imrus, jaj, Imrus, mi lesz most velünk, láttam a kocsit a tévében, nem veszik fel a telefont, jaj, Imrus, és bár nem értettem, hogy miért nem szidnak meg azért, mert a ruhámba töröltem a kezem, hirtelen előntött a boldogság, hogy az én nagyapám már nem egy nagy sumák.